

PERSCOMMUNIQUÉ

Links:

[NBB.Stat](#)

[Algemene informatie](#)

Maandelijks conjunctuurenquête bij de bedrijven – november 2019

Ondernemersvertrouwen neemt verder toe in november

- **De conjunctuurbarmeter is voor de derde opeenvolgende maand gestegen.**
- **Het ondernemingsklimaat verbeterde in alle bevraagde bedrijfstakken, met uitzondering van de dienstverlening aan bedrijven waar de synthetische indicator enigszins is teruggelopen.**

In de verwerkende nijverheid is de tweede verbetering op rij voornamelijk toe te schrijven aan een opwaartse herziening van de vraagvooruitzichten en aan een positievere beoordeling van zowel de totale orderpositie als het voorraadpeil.

In de dienstverlening aan bedrijven zijn de vooruitzichten voor de bedrijfsactiviteit enigszins versomberd. Daarnaast zijn ook de verwachtingen voor de algemene marktvraag neerwaarts georiënteerd.

In de bouwnijverheid beoordeelden de ondernemers hun totale orderpositie aanzienlijk gunstiger. Ze verwachten ook dat de vraag de komende drie maanden nog verder zal aantrekken.

Het vertrouwensherstel in de handel wordt dan weer uitsluitend geschraagd door fors verbeterde vraagvooruitzichten.

De algemene synthetische afgevlakte curve, die het onderliggende conjunctuurpatroon weerspiegelt, neigt nu naar een stabilisatie.

Conjunctuurindicatoren

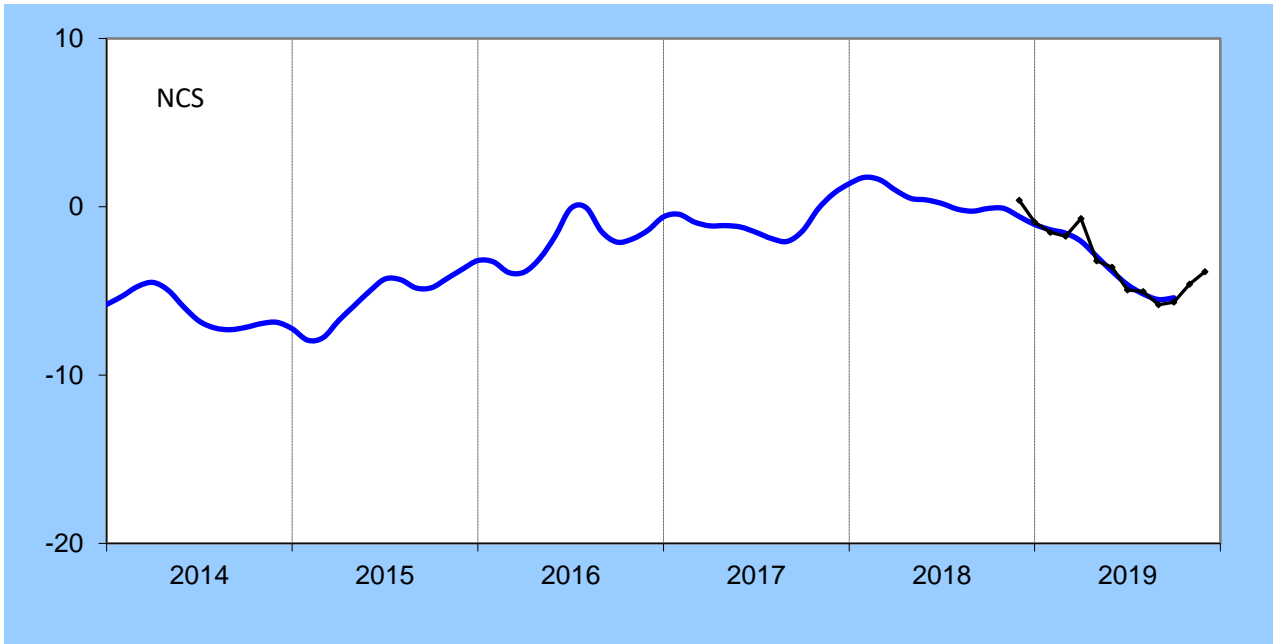
	Synthetische bruto curve			Synthetische afgevlakte curve ¹
	Oktober	November	Verandering in	Verandering in
	2019	2019	punten	punten
Verwerkende nijverheid	-8,6	-7,6	1,0	-0,7
Dienstverlening aan de bedrijven	7,6	7,2	-0,4	0,0
Bouwnijverheid	1,4	2,1	0,7	-0,2
Handel	-7,8	-6,5	1,3	-0,6
Algemene synthetische curve	-4,6	-3,9	0,7	0,1

¹ De afgevlakte curve heeft een vertraging van twee maanden voor de algemene synthetische curve en van vier maanden voor de afzonderlijke bedrijfstakken.

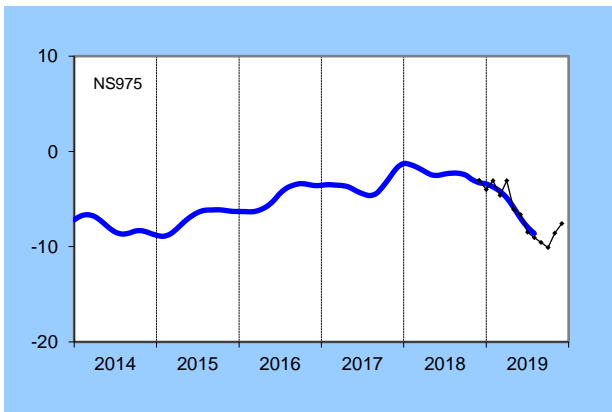
Bron: NBB.

GRAFIEK 1 - SYNTHETISCHE CURVEN

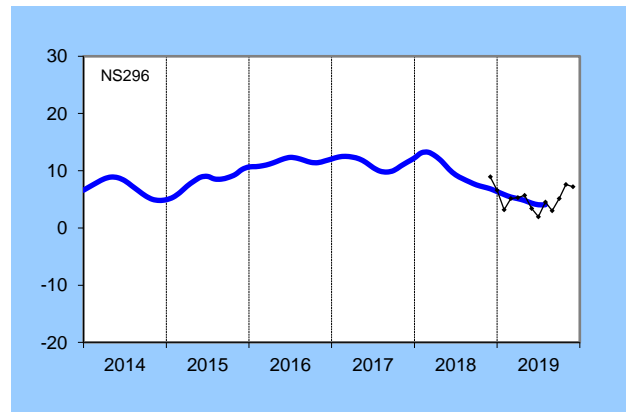
ALGEMENE SYNTHETISCHE CURVE

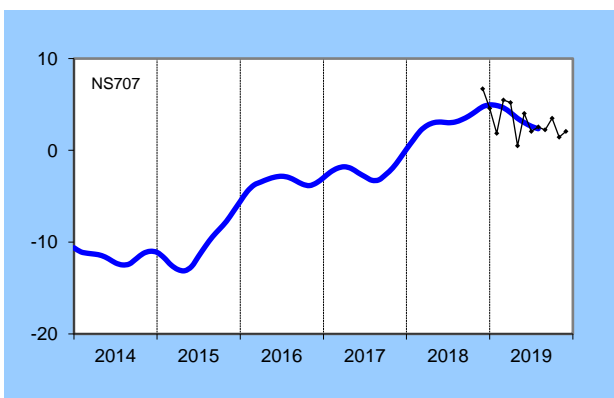
VERWERKENDE NIJVERHEID

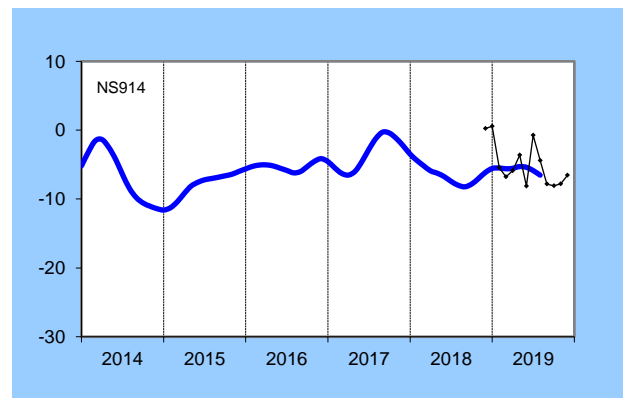
DIENSTVERLENING AAN BEDRIJVEN

BOUWNIJVERHEID

HANDEL

— Seizoengezuiverde en afgevlakte reeks
Bron: NBB

◆ Seizoengezuiverde reeks

SYNTHETISCHE CURVEN EN ONDERLIGGENDE COMPONENTEN

TABEL 1

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	1980-2019 ¹			Bruto reeks				Afgevlakte reeks			
	Min.	Max.	Avg.	2019				2019			
				Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Algemene synthetische curve	- 31,8	+ 9,2	- 7,1	- 5,8	- 5,7	- 4,6	- 3,9	- 4,6	- 5,2	- 5,5	- 5,4
Curve verwerkende nijverheid	- 34,3	+ 6,0	- 10,1	- 9,6	- 10,1	- 8,6	- 7,6	- 7,9	- 8,6	.	.
Beoordeling gezamenlijke orderpositie	- 56,0	+ 10,0	- 21,2	- 21,1	- 20,9	- 22,2	- 20,2	- 19,6	- 20,6	.	.
Beoordeling peil van de voorraden ²	- 12,9	+ 25,0	+ 5,9	+ 6,8	+ 11,8	+ 6,7	+ 6,2	+ 4,6	+ 5,7	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 36,0	+ 8,0	- 8,4	- 5,7	- 3,6	- 1,9	- 2,9	- 5,5	- 5,4	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 37,0	+ 15,0	- 4,7	- 4,6	- 4,1	- 3,4	- 0,9	- 1,9	- 2,4	.	.
Curve dienstverlening aan bedrijven	- 41,7	+ 34,0	+ 10,3	+ 3,0	+ 5,1	+ 7,6	+ 7,2	+ 4,0	+ 4,0	.	.
Beoordeling uitgeoefende activiteit	- 54,4	+ 20,0	- 4,5	- 3,8	- 9,2	- 6,8	- 6,0	- 4,0	- 4,7	.	.
Vooruitzichten activiteit	- 32,0	+ 51,7	+ 22,7	+ 9,9	+ 15,9	+ 19,9	+ 19,0	+ 9,9	+ 11,4	.	.
Vooruitzichten van de marktvraag	- 43,0	+ 45,0	+ 14,0	+ 2,9	+ 8,6	+ 9,6	+ 8,6	+ 5,0	+ 5,3	.	.
Curve bouw	- 39,0	+ 24,3	- 7,0	+ 2,2	+ 3,5	+ 1,4	+ 2,1	+ 2,6	+ 2,4	.	.
Verloop orderbestand	- 52,0	+ 40,0	- 4,2	+ 5,2	+ 4,3	+ 3,2	- 0,5	+ 5,6	+ 5,2	.	.
Verloop ingeschakeld materieel	- 19,4	+ 24,0	+ 1,8	- 1,1	+ 3,8	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,7	+ 0,7	.	.
Beoordeling orderbestand	- 74,0	+ 30,0	- 22,6	+ 1,3	+ 2,8	- 5,2	- 1,0	+ 0,8	+ 0,2	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 39,0	+ 21,0	- 2,9	+ 3,5	+ 3,1	+ 7,1	+ 9,4	+ 3,7	+ 3,6	.	.
Curve handel	- 28,6	+ 16,0	- 2,2	- 7,8	- 8,1	- 7,8	- 6,5	- 5,9	- 6,5	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 18,4	+ 18,0	+ 1,7	- 6,5	- 5,9	- 4,0	- 6,6	- 3,0	- 4,2	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 40,0	+ 29,0	- 0,1	- 5,7	- 10,3	- 8,4	- 1,5	- 6,9	- 6,2	.	.
Vooruitzichten bestellingen bij leveranciers	- 39,0	+ 15,0	- 7,2	- 11,3	- 8,1	- 11,0	- 11,5	- 6,0	- 7,3	.	.

¹ Minimum, maximum en gemiddelde waarde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1980.

² Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden. Bij de berekening van de synthetische curven wordt het teken van deze indicator daarom geïnverteerd.

OVERIGE INDICATOREN VAN HET CONJUNCTUURONDERZOEK

TABEL 2

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	1980-2019 ¹			Bruto reeks				Afgevlakte reeks			
				2019				2019			
	Min.	Max.	Avg.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Verwerkende nijverheid											
Verloop productietempo	- 33,0	+ 20,0	- 0,8	+ 1,7	- 9,6	+ 1,3	+ 2,1	- 2,5	- 1,9	.	.
Verloop binnenlandse bestellingen	- 35,0	+ 16,0	- 7,6	- 10,4	- 12,5	+ 0,8	- 11,2	- 8,9	- 10,2	.	.
Verloop buitenlandse bestellingen	- 44,0	+ 30,0	- 2,6	- 0,9	- 11,5	+ 3,8	+ 3,8	- 9,5	- 7,8	.	.
Beoordeling buitenlandse orderpositie	- 61,0	+ 10,0	- 22,6	- 21,3	- 25,1	- 22,4	- 22,5	- 19,7	- 21,0	.	.
Verloop van de prijzen	- 21,0	+ 24,0	+ 1,0	- 4,2	- 5,7	- 6,9	- 6,3	- 2,4	- 3,5	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 24,0	+ 43,0	+ 6,7	+ 0,1	- 4,1	- 4,5	- 3,5	+ 2,2	+ 0,8	.	.
Bezettingsgraad productievermogen											
(in procenten van het totale productievermogen)	70,1	84,6	79,0	-	-	79,4	-				
Bron: driemaandelijks enquête naar het productievermogen											
Dienstverlening aan bedrijven											
Verloop van de activiteit	- 38,0	+ 37,0	+ 10,0	+ 21,4	- 0,2	+ 7,5	+ 17,8	+ 3,4	+ 3,4	.	.
Verloop van de werkgelegenheid	- 49,4	+ 34,0	+ 7,2	+ 16,6	- 4,5	+ 14,0	+ 2,0	+ 12,8	+ 14,0	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 35,0	+ 48,0	+ 17,6	+ 13,5	+ 22,7	+ 17,7	+ 16,6	+ 14,1	+ 14,1	.	.
Verloop van de prijzen	- 15,8	+ 12,0	+ 1,9	+ 3,5	+ 3,5	+ 3,7	+ 3,2	+ 1,9	+ 2,4	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 13,0	+ 30,0	+ 6,7	+ 11,7	+ 12,1	+ 10,4	+ 3,9	+ 8,0	+ 8,7	.	.
Bouw											
Verloop van de activiteit	- 44,0	+ 34,7	- 4,3	+ 10,3	+ 4,8	+ 2,2	- 1,2	+ 5,6	+ 5,7	.	.
Verloop van de werkgelegenheid	- 38,0	+ 22,0	- 5,2	- 2,0	- 4,6	- 4,3	- 6,0	- 2,4	- 2,8	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 50,0	+ 30,0	- 4,7	+ 8,1	+ 7,6	+ 6,4	+ 8,6	+ 7,2	+ 7,3	.	.
Verloop van de prijzen	- 27,1	+ 32,0	- 1,9	+ 1,0	+ 0,5	+ 3,6	- 0,2	- 0,8	- 0,8	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 20,6	+ 46,0	+ 5,2	+ 4,3	+ 7,2	+ 8,9	+ 5,7	+ 4,9	+ 4,6	.	.
Handel											
Verloop van de omzet	- 47,9	+ 43,0	- 0,4	+ 29,7	- 23,5	- 17,4	+ 0,2	- 7,2	- 7,2	.	.
Beoordeling omzetverloop	- 41,6	+ 28,0	- 9,1	+ 6,9	- 19,6	- 14,4	- 7,5	- 10,1	- 10,8	.	.
Beoordeling peil van de voorraden ²	- 12,9	+ 32,0	+ 12,1	+ 7,8	+ 6,7	+ 12,5	+ 11,1	+ 13,9	+ 13,2	.	.
Verloop van de prijzen	- 20,0	+ 50,0	+ 1,9	+ 10,6	- 10,0	- 11,0	- 9,7	+ 4,7	+ 3,2	.	.
Vooruitzichten van de prijzen	- 11,0	+ 66,2	+ 11,3	+ 4,3	+ 10,0	+ 4,5	+ 4,8	+ 6,4	+ 5,1	.	.

¹ Minimum, maximum en gemiddelde waarde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1980.

² Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden.

Trimestriële enquête bij de ondernemingen naar de kredietvoorwaarden – oktober 2019

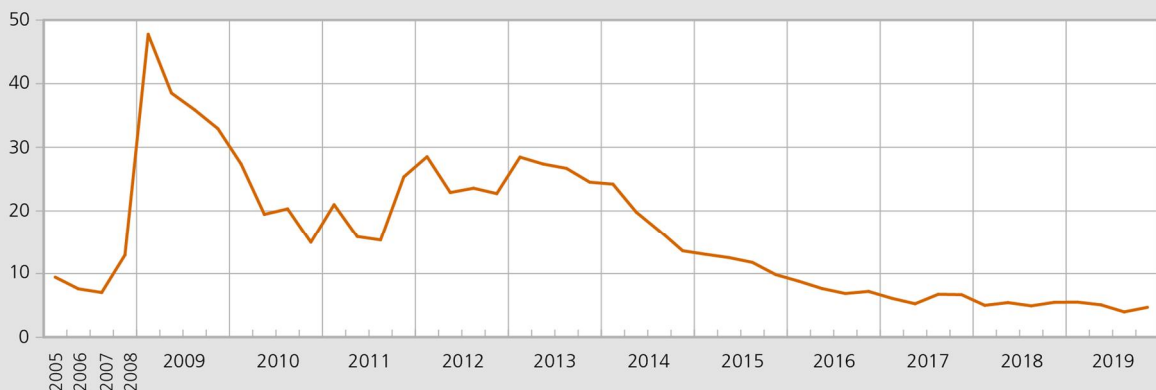
Perceptie van kredietbelemmering in oktober licht toegenomen

Uit de kwartaalenquête naar de beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen, die de Nationale Bank van België instelde in oktober 2019, blijkt dat de algemene voorwaarden voor de toegang tot bankkrediet enigszins verstrengd zijn. Zo steeg het percentage bedrijven dat de kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert van 4,0 % in juli tot 4,7 % in oktober.

Uit de resultaten naar bedrijfstak blijkt dat de kredietvoorwaarden algemeen als meer beperkend werden beoordeeld. De perceptie van kredietbelemmering steeg vooral in de bouwnijverheid (van 5,1 % tot 7,4 % van de bedrijven) en in de diensten aan ondernemingen (van 5,6 % tot 6,7 %). In de verwerkende nijverheid werden de kredietvoorwaarden eveneens als meer belemmerend beoordeeld, zij het in beperkte mate (van 2,6 % tot 2,9 %).

Naar ondernemingsgrootte bekeken, blijkt dat de kredietvoorwaarden als meer beperkend worden gepercipieerd door zowel de middelgrote, grote als zeer grote ondernemingen. De perceptie van de kredietbelemmering bleef nagenoeg onveranderd voor de kleine ondernemingen (minder dan 50 werknemers).

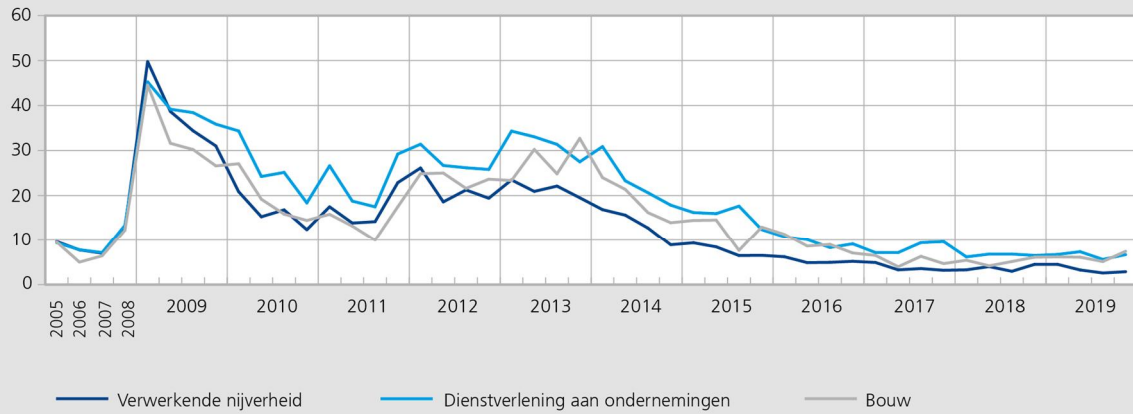
GRAFIEK 2 - PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹ - GEZAMENLIJKE INDICATOR

Bron: NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

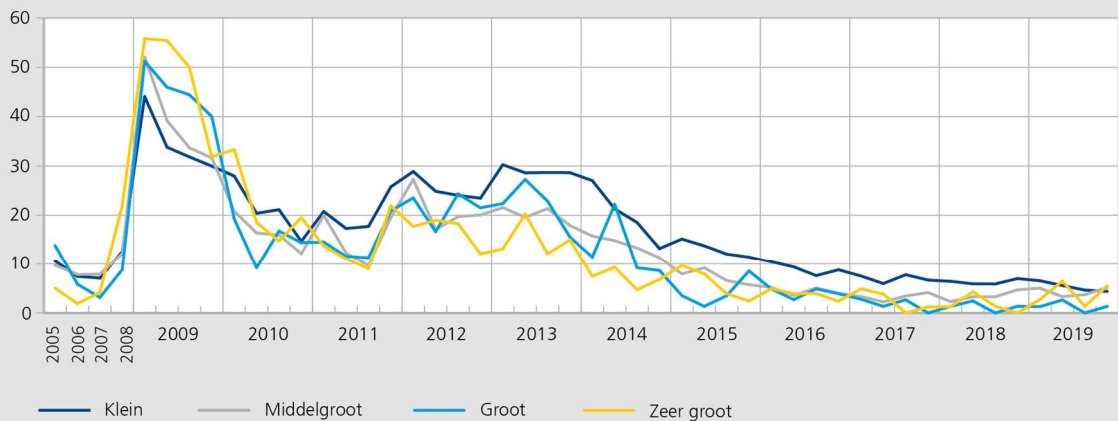
GRAFIEK 3 - PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹ - OPSPLITSING NAAR BEDRIJFSTAK

Bron: NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

GRAFIEK 4 - PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹ - OPSPLITSING NAAR ONDERNEMINGSGROOTTE²

Bron: NBB - trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Klein = 1-49 werknemers; middelgroot = 50-249 werknemers; groot = 250-499 werknemers; zeer groot = 500 werknemers of meer.

TABEL 3 INDICATOR INZAKE DE PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹

	10-2018	01-2019	04-2019	07-2019	10-2019
Gezamenlijke indicator ²	5,5	5,5	5,1	4,0	4,7
Naar bedrijfstak					
Verwerkende nijverheid	4,5	4,5	3,3	2,6	2,9
Diensten aan bedrijven	6,5	6,7	7,3	5,6	6,7
Bouwnijverheid	6,1	6,2	6,1	5,1	7,4
Naar ondernemingsgrootte ³					
Klein	7,0	6,5	5,6	4,6	4,4
Middelgroot	4,7	5,0	3,3	3,7	5,1
Groot	1,4	1,3	2,6	0,0	1,3
Zeer groot	0,0	2,7	6,5	1,4	5,5

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Gewogen gemiddelde van de verwerkende nijverheid, de diensten aan bedrijven en de bouwnijverheid (criterium voor weging: uitstaande schulden bij kredietinstellingen). Binnen de bedrijfstakken worden de antwoorden van de bedrijven evenwel ongewogen berekend.

³ Klein: 1-49 werknemers; middelgroot: 50-249 werknemers; groot: 250-499 werknemers; zeer groot: 500 werknemers of meer.

Methodologie inzake de « perceptie van de kredietbelemmering » door de ondernemingen

De Nationale Bank van België (NBB) publiceert een indicator in het kader van de kwartaalenquête naar de kredietvoorwaarden die ze bij de ondernemingen houdt. Die indicator van de « perceptie van de kredietbelemmering » weerspiegelt welk percentage van de ondernemingen de huidige kredietvoorwaarden ongunstig interpreteert.

Die indicator blijkt, wat zijn statistische eigenschappen betreft, interessanter te zijn dan een indicator die het percentage gunstige interpretaties of het verschil tussen de gunstige en de ongunstige appreciaties zou weergeven. Hij is bovendien eenvoudig interpreteerbaar, aangezien de stijging (daling) ervan betekent dat de ondernemingen oordelen dat de kredietvoorwaarden strenger (soepeler) worden.

De door de NBB samengestelde indicator van de perceptie van de kredietbelemmering is sinds januari 2009¹ driemaandelijks beschikbaar.

¹ De resultaten van de driemaandelijks enquête naar de kredietvoorwaarden, uitgevoerd bij ondernemingen, worden tevens opgenomen en becommentarieerd in het driemaandelijks communiqué van het Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen en dit samen met de Belgische resultaten van de ESCB-Bank Lending Survey.

(http://www.nbb.be/doc/DQ/BLS/NL/BLS_home.htm).